

Vladimir Kovačič

**IMPERIJ
PRIPOVEDOVANJA***
(Odlomek)

1.

Ker takrat še nisem redno tekkel, sem se hitro zadihal. Samo sto korakov sem nekoliko hitreje pretekel, že sem se zasopel. Ne povsem prepričan, da bom ulovil letalo, pa sem takrat po nepotrebnem pretekel tistih borih sto metrov. Nič čudnega, če se mi je tek na kratke proge priskutil in sem postal dolgoprogaš.

Manjše letalo bolgarske letalske družbe Balkan je zaradi neznanega vzroka priletelo iz Beograda v Sofijo z več ko štiriurno zamudo, toda velikanski šopek rož, s katerim me je pričakala tričlanska delegacija, je bil videti popolnoma svež. Ker so me dolgo čakali, so ga najbrž medtem pridno zalivali. Ko so mi ga ob topli dobrodošlici izročili, je zadehtel, kakor da bi cvetice pravkar natrgali. Zadehtelo pa je tudi iz njihovih ust – po vodki.

Cvetoča dežela, sem pomislil tistega daljnega junija, ko mi ni bilo treba ob prehodu čez mejo opraviti nobenih carinskih formalnosti. Pestujočega tulipane, vrtnice in kaj vem kaj še, so me s črnim mercedesom odpeljali do razkošnega hotela v središču mesta in se mi opravičevali, ker se zaradi neljube zamude letala nocoj ne bom srečal z drugimi udeleženci literarnega simpozija. Po polnoči namreč ne leti v Varno nobeno letalo več. Na žalost.

Zjutraj sem ugotovil, da nisem edini zamudnik. Poleg šoferja, vodičke in mene sta se še dva možakarja vkrcala v limuzino z usnjenimi sedeži. Bila sta Španec in Italijan, prvi pesnik, drugi literarni teoretik. Vsi skupaj nismo imeli veliko prtljage. Še največ prostora so zavzele moje rože, s katerimi sem Bolgariji priskrbel trden alibi, da je cvetoča dežela. Koliko prtljage je kdo nosil v svoji glavi, je pa bolj zapleteno vprašanje.

Ker sta bila moja sopotnika med vožnjo do letališča tako malo zgovorna, kakor da bi zaprisegla molku, nisem razen tega, kar sem že omenil in kar mi je posredovala vodnica, o njiju zvedel ničesar drugega. S koticiki očesa sem ju tu pa tam ošvrknil, a prisežem, da nisem odkril niti najmanjšega sledu južnjaškega temperamenta. Ne vem, kako naj sicer temu točno rečem, a bila sta tako zakamufilirana, kakor da bi se vozili skozi njima sovražno deželo, kakor da ne bi nikoli slišala, da je Bolgarija dežela rož, cvetoča dežela, ki je že malo odcvetela, ko je bil takrat ravno junij, vedro junijsko jutro, cesta, po kateri smo se peljali, pa je dajala videz, da ni nikjer več sovražnika in da lahko gremo brez strahu buditi izumrlo mesto.

* Roman bo izšel septembra letos pri založbi Obzorja v Mariboru.

Opazil sem, da se je na prostranih pobočjih Vitoše, tik pod vršnjim grebenom, lesketalo pod prvimi sončnimi žarki še nekaj zaplat snega. In nad Vitošo je bilo namesto neba morje brez obal, na njem pa poti, ki ne vodijo nikamor. Španski pesnik pa je gledal na svet brez prispodob in še zdaleč ni spominjal na Lorco. Ampak brž ko smo prispeli na letališče, sem spregledal svojo zmoto. Kadar zjutraj ne pišem, sem napol slep. Toda tudi z dioptrijo minus trideset in brez očal bi zmozel prebrati napis **DOBRODOŠLI V BOLGARIJI, DEŽELI NAJSREČNEJSIH LJUDI**. Ko sem razmišljal, ali so črke visoke štiri ali pet metrov, je španski pesnik dokazal, da ni brez navdiha.

»Tu so najboljši tisti pesniki, ki pišejo pesmi brez besed,« je odločno rekel.

Odobravalo me je pri kimal in zaloputnil z vrati avtomobila.

»Pri tem je nerodno samo to, da je skoraj nemogoče odkriti njihov talent.«

»Sreča zanje,« mi je kratko odvrnil.

Tudi mi trije smo imeli srečo. Iz treh manj srečnih dežel smo prileteli v najsrečnejšo – in to ne na svoje stroške. To pa še ni bilo vse. Letalo za Varno je bilo zasedeno do zadnjega kotička, toda to ni bila nobena ovira, da ne bi odleteli, čeprav nismo imeli kart. Izkušena vodnica je poskrbela, da so namesto nas obsedeli na sofijskem letališču trije potniki z že vplačanimi vozovnicami, neka običajna družina, ki si jih je komaj privoščila. Najbrž si ni težko predstavljati pomembnosti našega poslanstva, spričo česar smo nekoliko skalili najvišje povprečje sreče na svetu.

Ko sem stopil v sejno dvorano, je bilo predstavljanje udeležencev simpozija v polnem razmahu. Čeprav nisem nikogar poznal, se mi je zdelo, da bo marsikdo prav tu dočakal prve trenutke opojne slave. Vsak, ki je bil predstavljen, je doživel prisrčen aplavz – in to je bil nedvomno dober znak. Zato ni šlo predstavljanje nikomur na živce, niti meni, ki zmeraj iščem dlako v jajcu. In jo tudi zmeraj najdem.

Potem je stekel prvi referat. Vlekel se je ko jara kača. Literarni strokovnjak je pogosto delal pomenljive premolke, ki niso kaj dosti pomenili. Čeprav bi bil brez njih referat skoraj za polovico krajši in nič manj razumljiv, se nisem pričel zato počutiti nelagodno. Sploh ne. Nelagodno sem se počutil, ker ob sebi nisem imel brhke prevajalke, da bi mi šepetala na uho – četudi laži. Zaradi znanja bolgarščine mi je postalo nenadoma neizmerno žal in počutil sem se prikrajšanega. Nekaj časa, v katerega bi stlačil vse strokovnjakove pomenljive premolke, sem potreboval, da sem se prenehel nervozno presedati. Potem sem se spet počutil dobro, če ne celo izvrstno, in požvižgal sem se na strokovnost literarnega strokovnjaka. Njegovo znanje ni niti najmanj pomagalo mojemu pisateljevanju. Dejstvo, da sem uspel navezati stike s prevajalko, sedečo pred mano, namenjeno italijanskemu pesniku (ne kritiku), je najbrž tudi vplivalo na izboljšanje mojega počutja.

Kljub znanju bolgarščine in kljub izvrstnemu počutju sem začuden ugotovil, da razpredanja literarnega strokovnjaka, ki mu je pripadla čast, da je bil s svojim referatom prvi na vrsti in s tem deležen največje pozornosti, nisem kaj prida razumel. Tudi nad drugimi bolgarskimi govorniki, ki niso zmogli kaj več od enoličnih variacij na zdrsanu temo, sem bil globoko razočaran. Čeprav je bilo vse skupaj kolikor toliko res, se mi je vendar zdelo popolnoma neresnično. Bilo je odsev velikega nesporazuma, trk ob luno, odsev veličastne stupidnosti, za kar je bilo podeljenih nič koliko doktorskih nazivov, ki so še kar naprej deževali z neba, za nekatere stvari veliko preveč radodarnega, kot bi si zaslužile. Ti doktorji togega mišljenja so bili zakrknjeni varuhi resnice. Ljubosumno so jo čuvali pred svežim vetrom, ki je čedalje bolj pogosto vel z zahoda in jim dobro prepihal dvočlene obraze. V naraščajočem vetru, ki je čedalje glasneje tulil in tu pa tam že preglasil

njihove zagnojene besede, so poskakali z nevarno zibajočih se ladij, na katerih ni bilo več mogoče uspešno držati ravnotežja. Marsikatera ladja se je že potapljala in marsikateri kapitan je na odprtem morju ustvarjanja togotno čofotal z reševalnim obročem okrog svojega zamaščenega pasu. In naj so kapitani, ki jih je čas prehitel, še tako krilili z vsemi štirimi okrog sebe, niso daleč prišli. Podobni so bili lakomnim, častihlepnim gusarjem, ki so si bili nekoč v daljni preteklosti na skrivaj odrezali velik kos literarne pogače, tako velik, da ga niso mogli požreti, kaj šele prebaviti. Zdaj pa, zaradi tega čedalje bolj nezadovoljni in priklenjeni na reševalni obroč, s pogledom, uprtim v svojo galejo, že prevrnjeno na bok, ki naj bi jo še naprej veslali pisatelji z zasužnjenimi, skrhanimi peresi, so se oklepali tistega, kar je bilo za njih najbolj dragoceno, oziroma so si želeli, da bi bilo tako. Okrog vratu so si obesili svetinjico, ki bo tudi v manj srečnih predelih sveta, kjer vladata nepravilnost in kapitalizem, kmalu pomagala bralcem osvoboditi se morastih blodenj in lažnih vrednot. Čeprav jim je tekla voda v grlo, se mi je vse skupaj zdelo smešno. Večina odraslih, izobrazjenih ljudi je sedela kakor učenci v prvem razredu osnovne šole in pritajeno strmela v roparske gusarje. S svetinjico okrog svojega vratu bi radi prisotne prepričali o svoji milini. A po drugi strani so bili tako predrzni, da niso niti slepega očesa prekrili z značilnim črnim trakom in priznali, da so gusarji. Povsem brez sramu so učencem z vsega sveta dokazovali, da je edini zakon, ki preživi, slepota.

Zdelo se mi je, da bi bil glas vpijočega v puščavi, če bi jim oporekal in opozoril na njihovo čofotanje. Poslušalci so bili vzgojeni, obzirni ljudje. Od njih res nisi mogel pričakovati, da bodo vzrojili. Zato sem v sebi toliko lažje zatrl jalov poskus, da bi jih odvrnil od plavanja proti toku največjih literarnih stvaritev, ki niso napisane po njihovih božjih obrazcih. Čeprav so se močno davili, so še naprej trmasto plavali s plavutkami besed, požegnanih s samega vrha posvetnih nebes. Nobenega dvoma ni, da so bili smrtno resni, dokler so bili trezni. Ampak potem, ko se je prvega dne zvrstilo že dovolj na smrt dolgočasnih referatov, je dalo dobro vino pečat dogajanja. Izkazalo se je namreč, da se pod krinko socialističnega realizma skriva tudi druga plat medalje. Ne pri vsakomur, a nekaj vzhodnjakov je bilo, ki so bolj ali manj sramežljivo odvrgli krinko in pokazali, da življenje povsod preseže golo teorijo, še zlasti če je povsem neživljenjska. Tako so bili večeri z nočmi vred neprimerno zanimivejši od dnevov, ki so se vleкли kakor kurja čreva.

Naslednji dan ni bil videti že na zunaj nič kaj obetaven. Kadar koli se je zabliskalo, se je govornicu strgala nit, poslušalci pa so raztreseno pogledovali skozi okno in čakali, da bo zagrmelo. Na to navadno ni bilo treba dolgo čakati, in ko je zagrmelo, se je dvorana zatresla, šipe so pa tako presunljivo zažvenketale, da se je zdelo, kakor da se bodo vsak čas sesule v prah. To se ni zgodilo, ampak meni je vseeno prekipelo. Prosil sem za besedo, in ko sem jo dobil, sem včeraj in danes povedano postavil na glavo. Dobil sem uradni odgovor, da so nekatere moje teze čisto zanimive, toda tukajšnji svobodomiselnih bralci bi me razglasili za pajaca. Ker podzavestne podobe kažejo izkrivljen svet, bi tukaj težko našli bralca, ki bi bil pripravljen njemu lep in resničen svet zamenjati za blodnjak oziroma se ukvarjati z njim.

Javno se je zavzel zame le neki ameriški profesor in pesnik, čeprav sem pričakoval, da se bo tudi španski pesnik, ki je prisegal na pesmi brez besed, potegnil zame. Uštel sem se, zato pa ameriški pesnik ni slabo računal. Precizno je povedal, da skupnega imenovalca za dobro pisanje pa tudi za srečno življenje tako ali tako ni.

Jaz pa sem dodal, da se glede enega in drugega umetniki in politiki navadno razhajajo.

Marsikdo je namrščil čelo. Le kako ga tudi ne bi – utrgal se je oblak in v dvorano v pritličju je vdrla voda. Nič drugega nam ni preostalo, kot da smo jo vsi po vrsti zapustili in jo prepustili snažilkam, ki so z metlami odganjale vodo, kakor da bi se tega naučile pri izganjalcih hudiča. Potem se je kmalu zvedrilo in simpozij se je nadaljeval, kakor da se ni nič pretresljivega zgodilo.

Kosta je bil edini Bolgar, ki mi je za improvizirani referat odkrito čestital. Od vseh bolgarskih književnikov na simpoziju je bil najmanj priznan in s svojo iskreno čestitko si ni prislužil niti za las več priznanja. Zato pa mu je prevod njegove doslej edine izdane knjige v Zahodni Nemčiji prinesel nekaj slovesa pa tudi konvertibilnih mark. Drugače je za življenje služil kot soorganizator modnih revij in tako mu je postal svet preoblačenja neverjetno blizu. V meni je našel zaupnika in po nekaj kozarcih vina se mi je temeljito izpovedal. Spovedne molčečnosti nisem prelomil do tega dne, ko to pišem. Seveda je bilo nerodno, da v prostoru nisva bila sama, Kostin glas pa se je večkrat močno razvnel. Mogoče so imele tudi stene ušesa.

»Dvorana je bila polna in ker je bilo tik pred novim letom, tudi bogato okrašena. Sicer pa je ozračje pred novim letom zmeraj bolj naelektreno kot navadno. Povrh vsega smo bili v zamudi, garderoba nezakurjena. Avtomobilu z oblekami našega najboljšega modnega kreatorja je počila guma, dekleta pa, da ne bi zgubili še več časa, so čakala na obleke v spodnjih hlačkah in modrčkah in pri tem pošteno zmrzovale. Mišljeno je bilo, da se za začetek vse naenkrat pojavijo na odru in šokirajo občinstvo s kreatorjevo najnovejšo kolekcijo spomladanskih oblek. Poleg teh oblek so najbrž tudi na pomlad nestrpno čakale. Iz termovk sem jim točil čaj, a za vse ga je bilo premalo. Nič čudnega, če je ena od manekenk staknila hudo pljučnico, nekatere pa nadležen prehlad. Imel sem bistre možgane, a nič pametnega mi ni prišlo na misel. Dobro je bilo, da je ansambel igral melodije nesmrtnih Beatlesov. Zamuda je bila toliko večja, ker avtomobil ni imel rezervnega kolesa. Šoferja so pri priči vrgli iz službe, čeprav je imel dobre zveze. Kljub mrazu me je zalival pot. Bilo je grozljivo. Čas se je zame ustavil in gledalci so že nestrpno pogledovali na zapestne ure. Od vsega pa je bilo najbolj grozljivo to, da so bila vsa dekleta oblečena v popolnoma enake spodnje hlačke, pri modrčkih pa so se malenkostno razlikovale. Kaj drugega seveda ni bilo pričakovati. To je bilo nekaj let nazaj, trgovine slabo založene, ne samo s spodnjimi hlačkami. Ampak ko si naenkrat videl toliko lepih deklet, oblečenih v enako grde hlačke, ti je moralo prekipesti. Imelo me je, da bi dekleta, ki so čakala na najlepše spomladanske obleke te dežele v tistem času, poslal v samih hlačkah in modrčkih v dvorano, da bi ljudstvo videlo, kaj se skriva za bliščem. Tako lepa dekleta in tako grde hlačke – ne, to nikakor ni šlo skupaj. Čisto resno sem razmišljal o tem, kaj bi se zgodilo, če bi dekleta spravil na oder in pokazal na neko drugo goloto. Mogoče bi gledalce modne revije uspel zdramiti. Še danes mi je žal, da nisem zbral dovolj poguma. Bilo je veliko možnosti, da bi prišlo do daljnosežnih sprememb. Mogoče bi padel celo berlinski zid. Ne moreš si predstavljati, kako mi je žal, da je enkratna priložnost splavala po vodi. Samo čakal sem in se počutil potrto, dekleta pa ko prave mučenice. Bilo je grozno, ko je ansambel pel ALL TOGETHER NOW, sam pa nisem storil ničesar. V prednovoletnem mrazu sem si brisal pot s čela in vedel, da se tudi v tem letu ne bo nič spremenilo. Potem so obleke prišle in modna revija je uspela. Meni pa so se spodnje hlačke še naprej motale po glavi. O tem, kar bi se moralo zgoditi v resnici, sem nameraval napisati knjigo. A to mi do zdaj še ni uspelo. Najbrž zato, ker je tako

ali tako ne bi mogel objaviti. To me ovira pri pisanju in te ovire ne znam preskočiti.«

Razumel sem ga, a niti približno nisem vedel, kako naj mu pomagam. Če bi mu pričel pripovedovati o nesorazmerju med notranjo in zunanjo svobodo, bi se najbrž slišalo bedno, plehko. Zavedal pa sem se, da bi spričo obsedenosti od spodnjih hlačk zmožl napisati dober roman.

»Z eno samo potezo bi lahko preokrenil tok zgodovine,« je rekel po kratkem premolku.

»Ti si pisatelj – in zate je bolj važno, da napišeš o tem roman.«

»To ja – ampak imel sem enkratno priložnost, da bi postala domišljija resničnost.«

»Še zmeraj jo imaš, samo da na način, ki ti je bolj domač in ga zato tudi dobro obvladaš.«

»Teško je biti kralj podzavesti, če čemiš v smrdljivi riti,« je rekel in se zajedljivo nasmehnil.

»Poglej malo naokoli! Ti te ritke nič ne dišijo?«

Prikimal je. Dekleta nikakor niso bila slaba. Povabil je plesat Ano, jaz pa Simo. Obe sta sedeli za sosednjo mizo.

»Akademik je maščevalen,« mi je rekla, ko sva se zavrtela.

»Torej je bilo slišati najin pogovor?«

Prikimala je.

»Impotenten je, gluha pa nikakor ni. Še kako je vlekel na ušesa.«

»In?«

»Niti najmanj mu ni do šal, kakršne sta zbijala.«

»Kaj pa tebi?«

Pomežiknila mi je. Najbrž ni bilo naključje, da me je bila ravno ona včeraj seznanila s Kosto. Pretok energij – kaj pa drugega. Bolj sem bil presenečen, da je bila tudi ona občasno manekenka. Priznala mi je, da ji je žal, ker je v Bolgariji tako malo modnih revij. Če bi jih bilo več in bi z njimi dovolj zaslužila za življenje, potem že ne bi sedela na simpoziju, še zlasti ne ob italijanskem pesniku, ki piše pisma v stihih Leonidu Brežnjevju. To je akademika močno fasciniralo. Zadolžil jo je, seveda za dodaten honorar, da mu vsak večer prevede po eno. Ravno prejle mu je že drugo in z njima tako spravila ob pamet akademika, da je Rolandu, tako se imenuje italijanski pesnik, navdušeno povedal, da je genij, Dante, ki bo skupaj z Brežnjevom rešil zahodni svet iz pekla. Ona se je počutila kot Šeherezada, ki so jo z macolo po glavi, ampak tako je to, če si za železno zaveso študiral italijanščino in postal prevajalec. Nima vsak te sreče, da se sreča z genijem, ki primerja Leonida Brežnjeva z Jezusom Kristusom.

»Križana gora!« sem rekel in ji med plesom po nesreči stopil na nogo.

»Zavedati se moraš, da tako za takega genija kakor takega akademika spodnje hlačke ne morejo biti vredne resnega peresa. Neresnim peresnikom pa je treba izpuliti perje, vsako peresce posebej, da bo začutil bolečine, ker si drzne briti norca iz delovnega ljudstva. Akademik je trdno prepričan, da je pravična država dolžna zaščititi ljudstvo pred takimi norci.«

Ker je bilo zatoхло, oviti smo bili v goste oblake cigaretnega dima, sva se hitro naveličala plesa. Iz zdravju škodljivega prostora sva se zmuznila v noč. Ko sva šla proti obali, se je nad morjem večkrat zabliskalo. Bilo je daleč in prepričan sem bil, da bo šla nevihta tokrat mimo. Ampak kmalu je pričelo tako pokati, kakor da bi se pričela tretja svetovna vojna, in morala sva se skriti na varno.

Ob prvem svitu sva zmagala. Samo to naj povem, da pod kavbojkami ni nosila spodnjih hlačk.

Slišal sem, da se je v sejni dvorani ponoči nabralo skoraj do kolen vode, ampak ob desetih zjutraj je bilo vse v najlepšem redu. Skoz okno je svetilo sonce, literatura je bila odsev resničnosti in neprespan sem mežikal kakor maček, kadar prede.

Kosta mi je med odmorom povedal o svojih sanjah. Sam sem že po njegovih velikih kolobarjih pod očmi sklepal, da so morale biti mučne.

Znašel se je v pajkovi mreži. Pajek je imel velike modre oči. Bile so oči akademika. Bile so oči peklenščka. Vsake toliko časa je pomežiknil in se useknil v svilene spodnje hlačke. Kaj jih ni škoda? ga je vprašal Kosta. Kaj pa tebe? je vprašal pajek.

Ker se sam nisem mogel spomniti svojih sanj, sem mu povedal, kar se mi je zgodilo v resnici. Režala sva se ko zmešana. Kakih petnajst minut. Do konca odmora.

»V teh okoliščinah je to prvi znak osvobojenosti,« mi je rekel Kosta, ko sva šla spet poslušat, kaj vse je literatura. Bila je predvsem strogo ograjen vrt, trava na njem na kratko, skoraj po zaporniško pristrižena. Pravzaprav sploh ni bila trava, temveč oster pesek, ki me je močno bodel v oči, neprespanega še bolj, kot bi me sicer.

Akademik je bil tudi v resnici eden najboljših mojstrov za izdelovanje mrež. Čeprav je bil star ko zemlja, se je še zmeraj ponašal s spretnimi prsti. Zgodovina bo nekoč potrdila, da je bil bolj kot kdor koli drug zrel za tako raboto. Bil je uspešen in mreža se mu je le malokrat strgala. V Kostinem primeru je še zadnjič skušal prehiteti smrt in Kostinemu življenju udariti neizbrisen, nepozaben pečat, zlasti ker mu ni uspelo preprečiti, da bi se Kosta ne udeležil simpozija. Tako je pravzaprav simpozij šele čez nekaj dni dobil svoj post festum.

Bilo je na Kostin rojstni dan, ko so hkrati pokopali tudi akademika. Ker sem medtem že odpotoval, se nisem udeležil niti rojstnega dne niti pogreba.

Ko je bil Kosta zdoma, je policija sredi belega dne vdrla v njegovo stanovanje. Našli so nič manj kot tisoč ženskih spodnjih hlačk, ukradenih iz nekega skladišča. Bile so uvožene iz Italije. Že tri dni in tri noči je v središču Sofije, pred trgovino, kjer naj bi prodajali kapitalistične hlačke, stala bojno razpoložena divizija žensk. Spričo nevsakdanjega pričakovanja so bile srečne, čeprav zaradi dolgotrajnega čakanja nezmožne izraziti srečo. Po svoje je bil lahko srečen tudi Kosta, da se je izteklo tako, kot se je. Ni bilo najboljše, a najslabše tudi ne.

Alibi, da je tri dni preživel v neki planinski koči na Vitoši, kjer se je v zadnjem hipu odločil praznovati rojstni dan s peščico najbližjih prijateljev in od koder se zaradi slabega vremena sploh ni ganil, je bil zaradi velikega števila drugih obiskovalcev, ki so verjeli vremenski napovedi, da bo v prihodnjih dneh lepo, trden. Na Kostino srečo se je neki kolešček drugače zavrtel, kot je predvidelo škripajoče kolesje. Za psihopata ali tatu ga ni bilo mogoče razglasiti, a živčni zlom je vseeno doživel. Po niti malo prijetnih peripetijah ga je dokončno minilo, da bi napisal roman o spodnjih hlačkah, sam pa sem dobil prepričljivo potrdilo, da za literaturo ne potrebuješ kaj prida fantazije. Ugotovil sem, da lahko brez škode za svoje pisanje postanem realist, če bo to seveda kdaj tudi moja želja.

2.

Vrata v svet visoke družbe so se mu odprla čez noč. Da se mu ne bi priložnost zmuznila iz rok, je vanj pohitel z dolgimi koraki. Od šoka si je razmeroma hitro opomogel in začel je okušati življenje na veliki nogi. Kmalu je žarel v polnem sijaju in se kakor pravljичni princ dvignil nad obubožano resničnost. Ko se mu je nasmehnila sreča, je med točo denarja spakiral kovčke in se preselil v Miraflores, bogataško mestno četrt v Limi. To je bilo pred nekaj leti, ko si je kolera v Peruju namenila pobrati nesramno visok krvni davek. Njegovemu plačilu se je odločno uprl, zato se je od tedaj naprej vozil naokrog v blindiranem avtomobilu. Strah pred okužbo je bil zgolj izgovor za razsipništvo, ki ni nikogar, kdor ga je poznal, presenetil. Pretiraval je tudi takrat, ko še ni bil bogat. Njegovo življenje je od nekdaj presevalo okvire resničnosti. Čeprav se je končno znašel v pravljici, pa ni bil povsem prepričan, ali je res njen glavni junak.

Kosta je na mah osvojil kontinent. Hitreje ga je zavzel kakor Pissaro, ne da bi si pri tem umazal roke s krvjo. Postal je največji izdelovalec spodnjih hlačk v Južni Ameriki in ostal poštenjak od nog do glave. Ker je bil cenovni razpon njegovih hlačk zelo širok, je z njimi osvojil najrazličnejše družbene sloje, ne da bi jim pri tem vzel niti za pedenji svobode. Kosta je preveč žrtvoval za svojo, da bi si zdaj dovolil imeti imetnike spodnjic ÓLE KOSTA za svoje žrtve. Če se je po kakšnem bedastem naključju zagledal v vlogi rablja, ki svojim žrtvam seka glave, mu je postalo na smrt slabo. Kosta še zmažu ne bi skrivil niti lasu na glavi. Tudi v pravljici je ohranil zdravo distanco do maščevanja in izpopolnjeval miroljubne večine trgovanja. Zaradi dobre organiziranosti svojega podjetja ni prihajal v škripce in ni navijal cen. To je marsikatero konkurenčno podjetje spravilo na boben, prenekateremu oderuhu tako osmodilo kožo, da si še dolgo ni opomogel. Zato jim je od srca privoščil, da bi pobegnili iz nje. Ampak ali je kdo že kdaj ušel iz svoje kože?

Med njegovimi strankami si našel številne bogate odjemalce, pa tudi take, ki so na začetku meseca, ob prejemu plače, komaj zmogli za najskromnejši model. Zato se je pred prazniki velikodušno odločal za popuste. In bil je prvi na svetu, ki je prodajal – tudi en sam par najcenejših spodnjih hlačk – na obroke. Bil je eden redkih, ki ni nikoli razočaral svojih strank, sprejemljiv tako za najširše množice kot tudi za tiste, ki so najširše množice stiskali pod palcem. Zavaljo njegovih izjemnih lastnosti se ne gre čuditi, če je v kratkem postal kralj spodnjih hlačk. Njegovo ime se je često pojavljalo v časopisih in o njem so pisali doktorske disertacije. Kosta se je temu dobrohotno smehljaj, saj ga ni bilo strokovnjaka, ki bi razvozlal uganko njegovega uspeha.

Ko je emigriral, je v Limi, kamor je pripotoval kakor slepi potnik na tovarni ladji, s skromnimi sredstvi odprl šivalnico perila. Seveda je šel pred tem skoz običajno proceduro. Ker je znal špansko in ker je znal prepričljivo razložiti namen svojega prihoda, je prišel nenavadno hitro skozi. Na uradu za priselence so mu dali nekaj blaga, škarje, sukanec in šivanko – pa je zavihal rokave in pokazal, kaj zna. Uradnik, ki je prisostvoval poučni demonstraciji, se je prepričal, da je Kosta emigriral z resnimi nameni, ne pa tja v en dan. Pripravil mu je vse potrebne dokumente, in ko je vanje udaril pečat, je Kosti zaželel veliko sreče v novi domovini. Takrat si še ni mogel predstavljati, da ga bo Kosta že v kratkem obiskal in mu pri pitju jutranje kave pomahal z naslovne strani časnika, ki je imel tisti čas največjo naklado v Peruju in temu primerno tudi največje število bralcev. Kosta jim je s svojim rokopisom in podpisom nikjer drugje kot na fotografiji svojih spodnjih hlačk, prodanih za

rekordno vsoto na prednovoletni dražbi, voščil srečno in zaradi epidemije kolere predvsem zdravo novo leto.

Pritlična hiša, kjer je Kosta sprva stanoval in hkrati šival, ni imela strehe. Brez strehe so bile tudi sosednje hiše, v njih pa niso prebivali samo revni ljudje. Med njimi je bil marsikdo plemenit, kot se je kmalu prepričal. Pri prodaji spodnjih hlačk mu je skušal pomagati Yupanqui, potomec stare inkovske kraljevske družine. Bil je izdelovalec spominkov, stanujoč preko ulice. Imel je deset hčera in enega sina. Žena je skrbela za kuho, hčerke – razen tistih, ki so se že omožile in odselile – so na ulici prodajale očetove miniature. Sin je bil pri vojaki, drugače pa je igral v Cuscu na charango v eni izmed številnih glasbenih skupin, ki so se ob večerih selile iz lokala v lokal in ob koncu vsakega nastopa od gostov pobirale prispevke. Ko je Yupanqui ponudil Kosti, da bi njegove hčerke spravile v promet tudi njegove spodnje hlačke, je ta najprej zardel, ampak velikodušne ponudbe nikakor ni odklonil.

Kosta je naslednjo noč šival do jutra. Nastalo je sedem prekrasnih spodnjih hlačk s čudovitimi inkovskimi vzorci. Čeprav je bil daleč od doma, se je počutil popolnoma zadoščenega. Skrbno jih je zložil, vsak par posebej zavil v papir in potem vse skupaj spravil v polivinilasto vrečko. Skoz okno je videl, da se je pri sosedih prižgala luč. Nekaj časa je čakal, potem se je pogumno odpravil k njim, v roki držeč vrečko. Kot je v Limi že v navadi, je bilo zimsko julijsko jutro megleno, a v Kosti je sijalo sonce, ko je na ulici njegova senca pobožala napol speče ljudi, ob pojenjavajočem ognju zavite v ponče in zvite kakor otrok v materinem trebuhu.

Yupanqui ni bil videti presenečen, ko mu je odprl. Bila sta dogovorjena ob prvem svitu. Prijazno ga je povabil in dal Kosti vedeti, da je velik vladar v svojem domu. Kosta se je odločil, da bo v znak zahvale podaril spodnje hlačke njegovim tu živečim hčerkam. Oče jih je šel takoj klicat. Ko so prišle v dnevno sobo, je Kosta vsaki posebej izročil darilo. Njegovo oko je bilo izkušeno, zato je vedel, da se glede mere ni zmotil. Vseeno je dekletom svetoval, naj jih gredo za vsak primer takoj pomerit. Zahvalile so se mu, potem pa odletele v sosednjo sobo kakor roj čebel.

Medtem je mama skuhala čaj. Ko so se dekleta vrnila, so bila žarečih lic. Zatrjevala so, da so imela lepe sanje, a da se česa takega niso nadejala. Čebljala so, kakor da bi jih navil, in med njimi je bila vsekakor najbolj zgovorna Esperanza. Ker je bila poleg tega tudi duhovita, si Kosta ni mogel kaj, da ne bi kljub njeni mladosti nanjo vrgel oči. Na mah je podlegel skušnjavi, da bi skupaj zasedla prestol in si razdelila žezlo. V njej je zagledal kraljico, ki je stoletja čakala na svoje kraljestvo. Odločil se je, da ji ga bo ponudil, brž ko bo napočil primeren trenutek za to.

Popoldne je prinesel hlačke za prodajo. Bile so skromne, vendar narejene z ljubeznijo. Kostino stališče je bilo, da te sovražstvo ne pripelje daleč. Zato je najbrž tudi pristal v Peruju, na drugem koncu sveta, poln upanja in zaljubljen v življenje. Po revnih ulicah je hodil žarečih oči in s ponosnim korakom. Vrvež v njegovi duši je imel veliko več bleska kakor tisti na ulici, ki se je spuščala dan za dnem v meglo in po kateri je šel na večerjo v kitajsko restavracijo, potem ko se je poslovil od Yupanquija. Pred restavracijo, ki pravzaprav ni bila vredna tega imena, je ždel pohabljen pes, zaradi očesne mreže slep.

Prve dni se ni mogla nobena od deklet pohvaliti s prodajo, čeprav je Kosta postavil spodnjicam smešno nizko ceno. Bilo je vprašanje, če se jih sploh splača prodajati za tak drobiž. Ampak nekako je bilo treba začeti, zlasti ker ni v Kostino šivalnico nikogar zaneslo po nakupih. Iz malega raste veliko, je optimistično razmišljal, čeprav ni bilo nobenega pametnega razloga za optimizem. Yupanquijeve hčerke so prodale v tednu dni komaj sedem hlačk, kar bi vsakega resnega trgovca

pripravilo k razmišljanju, kako prebroditi krizo. On pa sploh ni občutil kakšne posebne stiske, zakaj prepričan je bil, da se bo prebil. Še najbolj nesrečna je bila Esperanza. Čeprav je bila njena stojnica na zelo prometni cesti, streljaj daleč od trga San Martin, se ni nihče zmenil za spodnjice. Še očetovi spominki so bili deležni manj pozornosti kot običajno. Nazorne predstave, kako se bo lahko pred Kosto postavila kot najbolj uspešna med sestrami, so spričo nezanimanja mimoidočih za spodnje hlačke zbledele, in utopila se je v razmišljanju, kako so morale vse sestre po vrsti obesiti šolanje na klin. Pri hiši na žalost ni bilo dovolj denarja, da bi prišel do spodobnega poklica. In Esperanzi je bilo zelo hudo, kadar je pomislila na to, da pri šestnajstih več ne obiskuje šole.

Kdo ve, kakšno usodo bi doživele Kostine spodnje hlačke pa tudi on sam, če ne bi veter tistega zadnjega julijskega dne privzdignil Esperanzi krila in če ne bi šel prav takrat mimo don Pablo, svetovalca za socialna vprašanja. Tistega dne je v svoji pisarni dosti računal, a bolj ko je računal, manj so se mu računi izšli. Naslednji mesec bo v Limi še deset tisoč prebivalcev več na robu preživetja in tudi deset tisoč več takih, ki bodo od mimoidočih pobirali vbogajme. Vsi veliki načrti so se mu sproti sesipali v nič. Pri tako skopih sredstvih, ki so mu bila na voljo, se ni mogel domisliti, kako iztrebiti revščino. Bilo mu je hudo pri srcu, da si kljub dobri volji ni znal pomagati, kam s svojo pravičnostjo. Znašel se je v slepi ulici, pred steno, pred strelskim vodom razcapancev, ki so vanj merili s solzami nabite oči. Tako je čakal in čakal in čakal. A čudež se ni zgodil. Ni ga prišel potolažiti Jezus in nahraniti lačnih množic. Tistega dne je ostal brez malice in prav tako tudi brez kosila. Zato mu je pred neporavnanimi računi čedalje številnejših gladovalcev nekoliko uplahnil trebuh. Ko je malo prej telefoniral ženi, da bo spričo alarmantnega stanja še naprej računal, in ko je na poti k ljubici že zamujal, je ob nagajivem vetru, ki je Esperanzi nekoliko nespodobno dvignil krilo in jo spravil v kočljiv položaj, dobil dobro idejo. Pogledal je po prodajnem pultu, a tistega, kar so njegove oči po naključju našle pod njenim krilom, ni bilo na pultu. Dobro blago se je hvalilo samo izpod njenega krila in malo je manjkalo, da ga to ni ujezilo. Ta dan mu zares ni prizanašal, ampak ga je pošteno okrog prinašal. Donu Pablu je bilo dovolj goljufij in odločil se je za pošteno ponudbo. Popraskal se je za ušesom, požrl slino, potem pa na dan spravil besede, ki so se kasneje izkazale kot velikega pomena za Kosto in njegove spodnje hlačke, ki jih do takrat še povahal ni nihče, izvzemši Yupanquijevih hčera:

»Za hlačke, kakršne imate na sebi, bi dal celo premoženje.«

Ker je imel don Pablo visoko razvit čut za pereča socialna vprašanja, je seveda nekoliko pretiraval.

»Koliko?« ga je vprašala vsa zardela in si popravljala krilo.

»Petnajst dolarjev, če vam je prav.«

Inflacija je bila takrat že na pohodu in don Pablo se je dobro zavedal, da ji bo s ponudbo v konvertibilni valuti bolj imponiral, kakor če bi navedel ceno v čedalje bolj razvrednoteni domači valuti. Ker je bila to zanjo komaj dojemljiva vsota, pravo bogastvo, ji je zaprlo usta. Petnajst dolarjev za spodnje hlačke se ji je zdelo kot neverjetna šala, ki jo bo treba šele dešifrirati. Ampak ko se je prepustila šali, se je le ojunčila in spodobnega gospoda, za kakršnega ga je po spodobni ponudbi upravičeno imela, rekla:

»Jutri bi vam jih lahko priskrbela.«

»Kaj danes ne bi šlo?«

»Samo tele imam na zalogi.«

»To me ne zanima. Vzel bi tudi tiste, ki jih imate na sebi. Za dvajset dolarjev.«

Ker je bil don Pablo tudi drugače vztrajen mož, ni vrtal samo pri spodnjih

hlačkah. Kadar je bil v formi, je znal tudi za najrevnejši sloj zvrtnati kakšen dinar. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je bilo denarja zmeraj premalo, kakor koli ga je že obračal. No, za njegove skromne potrebe se ga je vselej našlo dovolj. Sebi v prid ga je še najbolj uspešno obračal. Če je državni uradnik brihtne glave, bo iz državne blagajne zvrtnal tudi kaj zase. Državni uradnik mora biti zadovoljen, če hoče zadovoljevati državljane, še zlasti državljanke.

»Ne bo šlo, gospod. Darila ne morem prodati.«

»Razumem,« je zavzdihnil slabe volje. »Torej jutri, za petnajst dolarjev.«

Tudi Esperanzi se je nekoliko povetil nos, toda premalo, da bi to izbilo šali dno.

»Velja, lahko se oglasite že zjutraj.«

Poslovil se je od nje in Esperanza je videla, kako je dve stojnici naprej kupil šopek rdečih vrtnic. Potem se je hitro zgubil v vrvežu. Esperanza je kljub gostemu prometu zaslišala, kako mladi don Rodriguez v prvem nadstropju, tik nad njo, pri odprtih balkonskih vratih igra na kitaro in poje:

*Kot nebo na širnem nebu zvezde nosi noč in dan,
tako te jaz v srcu varno celo večnost nosim.
Pojdi z mano se na travnike igrat, te vroče prosim,
pojdi z mano merit čas, v svetlo radost izklesan,
pod steklom, ki ga z vlažnimi poljubi zate brusim.
A v daljavi se zvenenje najinih teles že krha
in venenje rož je ostro kakor bridka sapa z vrha,
kamor se zateče čas v stiski, ki mu dolgo že sledim.*

Esperanzi se je ob lepem petju in spremljavi na kitaro utrnila solza, in ko je mladi don Rodriguez zaprl balkonska vrata, je prej kakor običajno pospravila stojnico in pohitela domov. Medtem ko je hodila po čedalje zakonitnejših ulicah, pred sabo porivajoč voziček s skrbno pospravljeno robo, se je veselila, da bo lahko Kosti oznanila veselo novico. Čutila je, da se bodo v kratkem zgodile čudovite stvari, mrtve zvezde oživele, rane zacelile. Vtem je že zapeljala voziček na dvorišče in ne da bi ga raztovorila, je odšla h Kosti. Ker ga ni doslej še nikoli obiskala, je bil presenečen, ko jo je zagledal stati pred vrati. Zdela se mu je ko privid.

»Kaj vam je? Se ne počutite dobro?« ga je zaskrbljeno vprašala, ko je opazila, da je prebledel.

»Nič ne skrbite.«

»Kako naj me ne bi, ko pa ste čisto prebledeli. Beli ste ko papir. Ali ste se me prestrašili?«

»Ne. Ampak spomnil sem se na zgodbe,« je rekel z drhtečim glasom in jo povabil, naj mu sledi v stanovanje.

»Zgodbe?« se je začudila, ko pa je bil tako brez izraza, da mu je bilo kaj takega težko verjeti.

»Včasih sem jih pisal in imel tudi sitnosti z njimi.«

»Tega ne razumem. Sama sem imela sitnosti z ljudmi, ampak da bi imel kdo sitnosti z zgodbami, še nisem slišala. Torej niste zmeraj šivali spodnjih hlačk?«

»Ne.«

»Potem pa mi povejte kakšno!« je vzkliknila.

»Nisem čisto prepričan, če jih še znam pripovedovati.«

»Poskusite!«

»In če vam ne bo ugajalo?«

»Bom še zmeraj z veseljem nosila vaše hlačke.« mu je z odkritosrčno očarljivostjo dala vedeti, da ga ceni. »In prodajala tudi.«

Poskusil je. Njegova zgodba je bila taka:

»Bil sem na počitnicah. Na to so me opozarjale table, na katerih je pisalo: MISLITI PREPOVEDANO. Ležal sem na peščeni plaži, kjer je bilo tudi drugače dobro poskrbljeno za kopalce. Na vsakih nekaj deset metrov so bili razvrščeni reševalci. Sedeli so na vzvišenih mestih, tako da so imeli dober pregled nad delom morja, ki so ga pozorno opazovali, da bi takoj lahko priskočili na pomoč, če bi se začel kakšen kopalec zaradi tega ali onega vzroka utapljati. Če je bilo morje mirno, so bile na plaži razobešene bele zastave, kar je pomenilo, da se lahko kopalci brezskrbno predajajo užitek plavanja. Če so visele rdeče, se ni bilo priporočljivo preveč oddaljevati od obale in nekaj previdnosti pri kopanju ni bilo odveč. Kadar so v vetru plapolale črne zastave, je bilo zaradi zahrbtnih valov, ki bi še tako dobrega plavalca odnesli stran od obale, kopanje v morju prepovedano. Imel sem smolo, da sem naletel ravno na črno zastavo. Tako zelo sem si želel plavati na odprto morje! Pa še tako vroče je bilo, ozračje kakor razbeljeno železo, da se, četudi bi ne bilo prepovedano misliti, to ne bi dalo. Morje, kakršno je migotalo pred mano, ni poznalo šale. Če bi se pognal vanj, bi me reševalci pri priči zbežali ven in izgnali s plaže. Kdor se je hotel ohladiti, je imel na voljo številne prhe. Plaža je bila urejena in kljub neprimernemu morju in vročini res ni bilo treba trpeti. Vendar sem v tem, da sem se prišel kopat, ko so bile razobešene črne zastave, videl slabo znamenje. Ker tega nisem hotel gledati, sem rajši zaprl oči. Poslušal sem morje, ki je zvenelo veličastno kakor kakšna Beethovnova simfonija. Ko sem znova odprl oči, sem ugotovil, da sem sam na plaži. Tudi reševalci so odšli. Torej mi tu ni pomoči, sem si rekel in se odločil zapustiti deželo, kjer sem preživel šestintrideset let. Kamen se mi je odvalil od srca, ko se je ravno zmračilo in sem zaslišal ladijsko sireno. Ladja je zapuščala pristanišče in plula na odprto morje, medtem ko sem sam zapuščal obalo, kjer je bilo prepovedano misliti. Zaželel sem si, da bi bil čas otopelih počitnic čim prej za mano. Doma sem odprl plin in se pripravil na dolgo popotovanje, čeprav nisem pripravil potovalke. Plin je uhajal in jaz sem odhajal. Sprva je bilo tiho, potem sem zaslišal neke glasove. Na robu nebes sem čisto razločno slišal: 'Kosta, ali veruješ v Boga?' S slabotnim glasom sem odgovoril: 'Ne. Verujem v edino zveličavne spodnje hlačke.' Takrat mi je šinilo v glavo, da bom najbrž zgrešil nebesa, če se obešam na spodnje hlačke. Nekako mi je uspelo zapreti plin in do nadaljnjega prekiniti popotovanje. S težavo sem odprl vrata balkona in se splazil ven. Prisežem, da sem na balkonski ograji zagledal kondorja. Potem sem zgubil zavest. Zjutraj sem v časniku prebral, da je pobegnil iz kletke živalskega vrta. Kot vem, ga niso nikoli ujeli. Mogoče je namesto mene odletel v nebesa. Jaz sem se najprej odločil za Peru, in ko sem odhajal, so na plaži plapolale bele zastave, ki so me prepričevale, da bom tokrat zanesljivo in varno prišel, kamor sem se bil namenil.«

»Sodeč po tem, kar sem danes doživela, sem prepričana, da ste se pravilno odločili. Kar pa se zgodbe same tiče, moram reči, da bolj verjamem v vaše spodnjice kakor v samo zgodbo. To vam bo še najbolj zgovorno pojasnila moja zgodba.«

Ko mu je pripovedovala o srečanju s plemenitim gospodom, jo je molče poslušal. Niti najmanjšega dvoma ni bilo, da ni samo duhovita, temveč tudi zelo nadarjena. Pripovedovala je tekoče in prepričljivo, niti za trenutek ni podvomil o resničnosti zgodbe. Ko je končala, je začutil neustavljivo slo po pisanju. V glavi se mu je zvrtilo in zdelo se mu je, da bo namesto za šivalni sedel za pisalni stroj. Približal se ji je in ji hotel tokrat namesto vetra on privzdigniti krilo. A že v naslednjem hipu, kakor da bi ga nepričakovano nekaj streznilo, je opustil svojo

namero. Zazdelo se mu je, da je ena tistih devic, ki so namenjene bogu Soncu in je zato nedotakljiva. Predvsem pa se je zavedel, da bi s svojim prenatrpanim dejanjem zgolj pomešal stvari, ki ne sodijo skupaj. Vzorec spodnjih hlačk, zaradi katerega se mu je po vsej verjetnosti obetala dobra kupčija, je res nekoliko zbledel v njegovem spominu, a vsak vzorec je nadomestljiv. Življenje je prekratko, da bi se človek ponavljal. Nobene potrebe ni čutil po tem, da bi ga spravil v okvir. Ker se ni ustrašil nepredvidljivosti, od Esperanze ni zahteval hlačk. Zanesel se je na svojo domišljijo, ki mu je potem čez noč dobro služila.

Prihodnje jutro se je že navsezgodaj zglasil pri Yupanquijevih. Čeprav je visoka vročina prikovala očeta na posteljo, so Kosto sprejeli z običajno pozornostjo. Ko jim je pokazal hlačke, se je zdelo, kakor da bi prinesel svetlobo v njihov dom. Yupanqui se je dvignil na kololce, in ko mu je žena z mokrim robcem otrla potno čelo, je s preroškim glasom oznanil, da v Kosti vidi obetavnega znanilca sprememb. Pohvala je bila kljub slabotnemu glasu tako jasno izražena, da je Kosti, navajenemu, da jih je zaradi spodnjic dobival po grbi, tokrat zrasel greben. Ker so ga ostri kremplji samovšečnosti prijetno popraskali po hrbtu in mu pregnali neprijetno srbečico, zaradi ugodja ni mogel dognati, kdo je deležen večjega odobravanja: on sam ali čipkaste spodnjice z zlato obrobo. V vsakem primeru pa je začutil, da svet ne bo nikoli več takšen, kakršen je bil. Ja, stari Yupanqui je že vedel, ko je svoji najmlajši hčerki izbiral ime. Upanje je Kosto omrežilo v prav tolikšni meri kakor princesa Esperanza, ki se je, brž ko so popili čaj, poslovila. Preden se je znašla na ulici, med grobo ometanimi, vegastimi hišami, si je pritisnila spodnje hlačke na srce, ki ji je razbijalo kakor kovaško kladivo po podkvi, namenjeni kraljevemu konju. Nikoli prej si ne bi bila mislila, da ji bo srce zaradi hlačk razburkalo domišljijo.

Ko je razložila blago po prodajnem pultu, je kmalu prišla do presentljivega spoznanja: tudi hlačke, ki jim mimoidoči prejšnje dni niso posvetili prav nikakršne pozornosti, so se nenadoma znašle v središču pozornosti. Že res, da so jim zaradi hlačk, namenjenih donu Pablu, oči skoraj popadale iz jamic in jim je Esperanza komaj dopovedala, da so že oddane, a tudi na druge hlačke je legel svetniški sij in so se številni kupci, predvsem ženskega spola, ogreli zanje.

Ko je prišel mimo don Pablo, skoraj ni mogel verjeti svojim očem. V obleganju Esperanzine stojnice, ki se je šibila od spodnjih hlačk, je videl pretiravanje. Nezmotljivo je ugotovil, da marsikatera novopečena lastnica hlačk prihodnji teden zaradi nepremišljenega nakupa ne bo imela kaj dati v usta. Da ljudje nimajo mere, ga je pošteno ujezilo. Kako naj se mu pri vsej tej potratu izidejo začuni! Bil je realist in preveč uglajen, da bi slepomišil. Čeprav je bila okrog Esperanzine stojnice nepopisna gneča, je vedel, da jih bo najmanj polovica, ki so se potolažili s cenenimi hlačkami, še naprej prejemale skromno socialno podporo. Medtem ko bo on veselo skakal čez plot, bodo oni krpali hlačke, preklinjajoč, ker niso tako trpežne kakor revščina. V Limi si najmanj milijon prebivalcev veliko težje privoščiči enkrat na leto nove hlačke, kakor če bi on vsak dan skakal čez plot. Tukaj bo težko kaj spremeniti, razen če ne bo v Peruju zavladal nekdo, ki se bo lotil radikalnih gospodarskih reform.

Tako razmišljajoč, se je don Pablo že med zjutraj prepotenimi telesi komaj prebil do Esperanze. Ob čipkastih hlačkah z zlato obrobo je v trenutku pozabil na težavno gospodarsko situacijo. Brez besed je iz žepa sukničja potegnil denarnico in prišlo je do zamenjave. Potem je brž pohitel k ljubici in ji velel zamenjati spodnjice. Brez obotavljanja se je uklonila njegovi volji in presenečeno ugotovila, da je prišlo v njeni duši do daljnosežnih sprememb. Spoznanje, da gre za čudežne spodnjice, je bilo obojestransko. Oddajale so tolikšno energijo, da ni bilo nič čudnega, če sta se

potem ljubila tako močno kot še nikoli doslej. Obljubil ji je še deset parov hlačk. Obema se je kar zvrtilo v glavi.

Stvari so se začele dogajati z neverjetno naglico. Ko se je izvedelo, od kod izvirajo spodnjice, ki so jih prodajale Esperanza in njene sestre, so Kosto z vseh strani zasuli z naročili. Delal je dan in noč in ni imel več časa sanjati. Povsod je prihajalo do velikih sprememb. Tudi tam, kjer ni bilo krvavih revolucij, so bile spremembe revolucionarne. Kosta je bil najbolj navdušen nad padcem berlinskega zidu. Njegove razvaline je poplaknil s francoskim šampanjcem. Za železno zaveso, ki nenadoma ni več obstajala, se je razbesnela epidemija denarja. Novopečeni milijonarji so rasli ko gobe po dežju. Tudi Kosti je šlo ko po maslu. Po vsem Peruju je odpiral tovarne spodnjih hlačk. Komaj je našel čas, da sta se z Esperanzo poročila. Kljub pomanjkanju časa je bila poroka slovesna. Škof je kar žarel ob blagoslavljanju narodnega junaka, ki se mu je oddolžil na primeren način: duhovščino v škofiji je tako bogato obdaroval, da še najmanj sto let ne bo čutila pomanjkanja spodnjih hlačk. To je vero v omenjeni škofiji utrdilo, predvsem vero v trgovanje in denar, ki je prekašala tisto v Boga.

Za Kosto je bilo prijetno presenečenje, da je epidemija kolere pospešila prodajo njegovih spodnjih hlačk. Čeprav govorice, da njegove spodnjice zmanjšujejo možnost okužbe, niso bile preverjene, se je prvič med izbruhom kakšne smrtonosne bolezni zgodilo, da se ljudje niso pretirano zatekali v božje hrame, temveč so drli v trgovine z njegovo čudežno robo. Ker so kolero v Peruju razmeroma hitro zatrli in s tem nekoliko znižali že tako previsok krvni davek, so njegove hlačke obveljale za najuspešnejše cepivo proti njej. To mu je omogočilo zmagoslavni pohod tudi v druge latinskoameriške države.

Novi perujski predsednik Fujimori za razcvet države veliko dolguje Kosti. Njegove hlačke so mu šle v odločilnih trenutkih na roko in pomagale so mu zaježiti astronomsko inflacijo. Ta uspeh je bil ključnega pomena v borbi proti levičarski teroristični organizaciji Sendero Luminoso. Fujimori ji je zadal tako dobro merjene udarce, da si bo težko še kdaj opomogla. To ga je opogumilo tudi za naprej, da se je spoprijel s številnimi drugimi tegobami. Na svoji reformistični poti je marsikje in marsikdaj naletel na nerazumevanje in odpor. Njegovemu treznemu razmišljanju so se postavila po robu vseh sort pretiravanja. Nekaj tega sem občutil tudi sam. Upam, da se bo dobro podalo moji pisateljski koži, ki sem jo na najboljčutljivejših delih zaščitil s Kostinimi spodnjimi hlačkami. Kljub pretiravanju je Kosta ostal častna izjema, ki ni ustvarjal nepotrebnih napetosti, temveč je tako Fujimoriju kot meni pomagal graditi boljši, pravičnejši svet.